

V R T E C.

Izhaja
1. dne
vsacega
meseca
na celej
pôli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 7.

V Ljubljani 1. julija 1879.

Leto IX.

Košnja.

Deklétce.

Ustávi, ustávi, tí kosec, kosó,
Ki vsakej cvetici odstríza glavó! —
Jaz kítico zbrala bi rada.
Kakó lí, da tébi takó se mudí,
Ter tvóje želézo zvižgáje brenčí
In trávo na zémľjo poklada?

Povéj mi, zakáj si cveticam srdít,
Povéj mi, zakáj si prišél jih morít,
Postílat po trávníku véle?
Lepote njih písane konec je zdáj,
Vse tí jih porézal, odmétal si v kráj!
Čemú so lí cvésti začéle?

Kosec.

Deklétce nevédno, za sébe se bój,
Odmákni se, tamkaj pri grmu postój,
Da kám se mi kosa ne zmóti!
Zdaj treba je náglósti mojim rokám,
Ker solnce nízdoľu se bliža gorám —
Ne vidiš? Užé je tam v kóti.

Ne toži, če tvoje so cvétke mrtvé,
Ker vígred poklíče jih spet iz zemľje,
Ko mine pozimsko jo spánje;
A tebe s kosó da zadéla bi smrt,
Nazáj ne poklíče v življenja te vrt
Ni tožba, ni bridko jokánje.

Zagorski.

Priporočujte se svetnikom božjim.

(Poslovenil I. T.)

Povedati vam hočem, ljubi otroci, pripovedko, ki nam kaže moč kristjanske pobožnosti. Pripovedka ali pravljica je slučaj, ki ga znabiti nikoli ni bilo, a vendar je tudi mogóč; vsakako je zeló neverjetno, da bi se bilo kdaj kaj takega zgodilo. Taka pripovedka prehaja že mnogo in mnogo let od ust do ust človeškega rodú; óče so jo pripovedovali sinu, sin zopet svo-

jim otrokom i. t. d., ker stvar in nauk, ki ga ima pripovedka v sebi, je lep, pobožen in večjidel na podlagi katoliške vere osnovan. Naj bo človek kakoršne koli vere, kdor ima čisto in bogaboječe srcé, dopala se mu bo taka priprosta pripovedka, ki živi v ustih prostega národa, da-si je neverjetna, nezanesljiva in največ le gola izmišljija. Posebno pri nas Slovanih imamo ogromno število tacih pripovedek, ki niso nikjer pisane, ter se le pripovedujejo od roda do roda.

Bil je nekaj zeló čestit in pošten človek, po rokodelstvu tesar. Ker je bil tesar dober kristjan, zato se je posebno rad priporočeval pomočniku (patronu) svojega ceha, svetemu očaku Jožefu. Gotovo znate, ljubi otroci, da je bil sv. Jožef rokodelec, ubog tesar v Nazaretu. Pobožni tesar, o katerem nam pripoveduje pripovedka, napravil je na čast sv. Jožefu véliki oltar v farnej cerkvi. Na vsak steber vélikega oltarja postavil je po jedno krasno izdelano orodje svojega rokodelstva. Na prvi steber je postavil pilo, na drugi sekiro, na tretji sveder i. t. d. Vsak, kdor koli je stopil v cerkev in si ogledal véliki oltar, čudil se je njegovej lepoti, a najbolj se je vsacemu dopalo po jedno tesarsko orodje na vsacem stebru vélikega oltarja. O kako je bilo vse to lepó! Ni čudo, da je Bog, postavši človek, toliko ljubil siromaštvo, rokodelstvo in delo pridnih človeških rok, ako se tudi nam vse to toliko dopade.

Siromašnega tesarja zadene velika nesreča. Umrla mu je žena, in kmalu za-njó pomrli mu so vsi otroci razven jedine hčerke. Ko se je ubogi tesar že do dobrega postaral, izboli in naposled še celó oslépi. Z veliko potrpežljivostjo je prenašal siromak svojo nesrečo in vedno ga si videl veselega in zadovoljnega, kajti vdal se je v božjo voljo in trdno je upal v pomoč svojega pomočnika sv. Jožefa. Zna se, da slepi stavec zdaj ni mogel več opravljati svojega rokodelstva, a njegova uboga hčerka, katera ga je ljubeznjivo pázila in mu stregla, tudi ni mogla mnogo zaslužiti s svojima rokama. Zatorej razprodata po malem vse, kar sta imela, a to ju pripravi v velike nadloge in pomanjkanje. Kmalu čuti stavec, da se mu bliža smrt. In ker je bil dober kristjan, zato se želi spraviti z Bogom in mirno umreti. Necega dne reče hčerki, da mu naj pokliče bilježnika, ker želí narediti poslednjo oporoko.

„Oporoko, ljubi oče!“ reče hčerka žalostna in objokana. „Saj nimate nič, oče, kaj hočete potem komu zapisati?“

„Dà, dà, ljubo moje dete,“ odvrne oče, „prosim te, da storiš, kar sem ti ukazal in da mi pripelješ bilježnika.“

Hčerka, svojemu očetu vselej pokorna, stori, kakor jej je bilo rečeno, da-si ni mogla nikakor razumeti očetovih besed. Mislila si je, da oče le takó govore, ker so v hudej vročinskej bolezni. Ko bilježnik sliši o zadnej volji umirajočega tesarja, misli si, da je bil stavec grd skopúh, ki je le hlinil svoje siromaštvo, ter da ima skrito in zakopano kje veliko bogastvo. Zato hití k postelji ubozega bolnika, da bi zaslišal njegovo poslednjo voljo, ter bi tudi sebi, to se zna, zakrpal svoj žep. — Ko je bilježnik že vse pripravil in tudi zapisal prve besede v oporoki, ki so: v imenu Boga Očeta in Sina in svetega Duha — reče bolniku, da naj mu zdaj pové svojo poslednjo voljo, da jo zapiše v oporoko. In bolnik mu odgovori takó:

„Svojo dušo izročam Bogú, svoje teló zemlji, a za izvršitelja svoje oporoke in za očeta svojeji hčeri imenujem svojega pomočnika in váruha sv. Jožefa.“

Komaj da bolnik to izgovori, umré srečno in mirno, kakor umró samo tisti, kateri v Boga verujejo, vanj zaupajo in ga ljubijo, ter imajo čisto vest.

Bilježnik otide, ter se jezi, da si ni zaslužil niti krajcarja pri tej oporoki. A hči ostane sama v največjej sili in nadlogi. Sirota ni znala, kako bi kupila trugo umrlemu očetu niti s čim bi plačala sprevod, ker ni bilo krajcarja pri hiši. Ko tako žalostna in jokajóó klečí pri postelji mrtvega očeta, stopi v sobo neznan in zeló star človek. Na licih se mu vidi milina in krotkóst. Zagrnjen je bil v dolg, temnorjav plašč, a v desnej roki je imel drénovo palico. „Čemú jokaš,“ hčerka, „nagovori jo stavec. „Ali ne veš, da je smrt préstop v boljše življenje, v hišo nebeskega očeta. Bodi pridna, poštena in pobožna ter zopet najdeš očeta tamkaj gori v svitlih nebesih.“ Nato jej roko podá in reče:

„Ne skrbi in ne žaluj; vse to je moja skrb. Jaz ti denem vse v red in plačam, kar je plačati treba.“

In tako je tudi bilo. — Dobri stavec otide, a kmalu se zopet vrne s trugo in mrtvaškim odéom; spremljal ga je duhovnik. In bil je sprevod ubozeja tesarja, da-si zeló prost, vendar spodoben in ganljiv. Za trugo je šel neznan stavec zeló otožen in žalosten, ter je tolašil ubogo, zapuščeno hčerko. Ko se vrnejo s pokopališča, reče dobri stavec tesarjeveji hčerkí: „Zdaj jaz otidem, a jutri se zopet povrnem.“

Stavec otide v bližnje mesto ter gre naravnost v hišo zeló bogatega in plemenitega gospoda. Neznane starca sluge ne pusté takój h gospodarju. Ali stavec prosi, da ga naj pusté, ker ima gospodarju nekaj posebno znamenitega povedati. Naposled mu dovolijo. Stavec stopivši v sobo bogatega plémíča, vpraša ga:

„Je-li se še spominjate, gospod, ónega groznega viharja, ki ste ga preživeli na morji? Je-li se spominjate, ko ste šli z vsem svojim premoženjem iz Indije, a na morji nastane hud vihar, ki pretí potopiti vas in vašo ladijo z vsem vašim premoženjem?“

„Dá, dobro se spominjam vsega tega,“ odgovori bogatin in se čudi, kako neznan stavec vse to takó dobro vé.

„Ali se tudi spominjate,“ nadaljuje stavec, „da ste takrat obljubili v zakon vzeti najubóžnejše toda bogaboječe deklé, katero najdete v svojej domovini, ako vam le dobri Bog reši življenje?“

„Dá, tudi tega se še dobro spominjam,“ odgovori bogatin, „ali povejete mi vendar, odkod vam je vse to tako natanko znano, ker jaz o vsem tem nisem nikomur niti najmanjše besedice povedal?“

„In ali hočete svojo obljubo izpolniti?“ vpraša stavec, kakor da bi ne bil slišal bogatinovega vprašanja.

„To se zná, da hočem,“ reče bogatin, „in od srca mi je žal, da sem tako dolgo odlašal ter do zdaj še nisem izpolnil storjene obljube.“

„Ali hočete, da vam jaz pokažem najubóžnejše deklé v vašem kraju, ki živi v strahu božjem in ima vse óne lepe čednosti na sebi, ki so kinč vsacemu poštenemu dekletu?“ vpraša zopet stavec.

„Rad,“ odgovori bogatin; — „jaz imam do vas toliko zaupanje kakor v nobenega drugega človeka, ter čutim v sebi neko posebno spoštovanje do vaše osebe; pripravljen sem, da grem takój z vami.“ To rekši, vzame klobuk in gre z neznanim človekom.

Kmalu prideta do hiše rajncega tesarja. V siromašnej sobici je bila tesarjeva hči sama, ter je britko jokala po umrlem očetu. In kaj bi se ne! saj sirota ni znala, kam bi se podala. Jediná njena podpora, dobri oče, počivajo v hladnem grobu, a hišni gospodar, zeló suróv in neusmiljen človek, jej pretí, da njo in njene stvari pomeče iz hiše, ako mu skoraj ne plača stanovnine. Odkod naj vzame sirota denarjev, da plača trdega gospodarja?

V tem stopi stavec s plemenitim gospodom v sobo ter tolaži ubogo hčer, rekoč:

„Ne jokaj se, ljuba moja; tvojih nadlog je skoraj konec. Evo glej! ta gospod tukaj, ki pride z menoj, bogat je človek in dober kristjan; on bo odslej tvoj skrbnik, dà, še več — on te vzame za svojo ženó.“

In hitro pripravi stavec vse, kar je bilo treba ubozemu dekletu za poroko. Ko so

je bil tako srečen, da je bil ženin prečiste device Marije in rednik svetega deteta Jezusa. Kakor ti je znano, tvoj oče me je ves čas za svojega življenja posebno spoštoval in častil, a na smrtnej postelji me je imenoval za izvršitelja svoje oporoke. In to sem tudi bil. Njegovo dušo sem spremil pred lice božje, a teló sem oddal materi zemlji. Pa tudi kakor tvoj skrbnik in váruh izvršil sem svojo nalogo, ker te zapuščam srečno in preskrbljeno.“

V tem trenutku se razgrne strop, kakor da bi se razmaknili dve granitni plóči. In glej! krasna svitloba zasi je po bogatinovej sobi, lepša kakor jutranja zárija, blestéč se sijajneje kakor solnce. V tej prekrasnej svitlobi se pokaže božje dete, mali Jezus, in reče: „Pojdi, oče, pojdi k materi, ker te že pogreša.“ — Nato blagosloví stavec mlado zakonsko dvojíco, ki je padla predenj

po poroki vsi trije skupaj sedeli za mizo v bogatinovej hiši, prosi tesarjeva hči, zdaj bogatinova žena, neznanega starca, naj bi jima vendar povedal, kdo da je. —

„Vi stenaju ostréčili,“ rekla je, „spodobi se tedaj, da nama poveste tudi svoje imé.“

„Jaz sem Jožef,“ reče stavec, „óni isti Jožef, ki

na koleni, a potlej prijemši roko, ki mu jo je podalo dete Jezus, zgine v rajskejši svetlobi ž njim v zraku.

Vsaki dan, preljudi otroci, skrbé in pomagajo svetniki božji svojim čestilcem na zemlji, a pómneti je treba, da le v posebnih priložnostih in le posebnim osobam po tako očitnem potu, kakor ste slišali v tej pripovedki. Pač bi bilo žalostno za nas, ako bi ne bili v nobenejši zvezi z ónimi, ki so pred nami tukaj živel, ali pa še celó bili naši bratje in učitelji. Prežalostno bi bilo, da vse to prestane s smrtjo.

Nu, denašnja brezverska dóba, v katerejši mnogi ljudjé malo ali celó nič ne drže do Bogá, imenuje vse, kar se tiče vere, — fanatizem. Ali ne dajte se, ljubi otroci, nikoli mámiti in varati s sladkimi besedami tacih ljudjé.

Fanatizem, ljubi otroci, je to, ako kdo trdovratno in z vso strastjé ter očitno brani krivo mnenje. A to, kakor vidite, je vse kaj družega nego li to, ako se kdo nepremakljivo drži svoje prave vere; kajti tak človek nima nobene hudobne namére, pa s tem tudi Bogá ne žali, ker Bog sam nas je učil in rekel, da ste vera in ljubezen prvi čednosti krščanski. In kakšno zló bi tudi bilo, ako bi vi to pripovedko imeli za golo resnico? Jaz mislim, da nobeno, ker s tem bi le pokazali lepo vernost in podučljivost svoje duše, kakor tudi nedolžnost in nepokvarjenost svojega mladega sreá.

Trnovo.

V vas Podgorje pride jedenkrat neznan človek. Bil je precej star in žalost se mu je brala na licu. Popraševali so ga, kdo je in od kod da pride. Ali nikomur tega povedati ni hotel. Nek oče, ki je imel sina jedinca, usmili se ga in ga vzame k sebi. Oče potem kmalu umrje. Sin je bil še majhen in tist neznan tujec zdaj skrb zanj prevzame. Prav po očetovsko ga v vsem dobrem podučuje in deček je bil tudi zeló umen, vse je hitro razumel, sosebeno pa se je v ribištvu dobro izuril. Po ves dan je lovil ribe in znal je za vse bližnje vode in jezera ter je poznal vse ribe, samo nek zakleti tomun mu je bil neznan. Mnogo je sicer od njega slišal pripovedovati, a ni se zmenil za to. Tako so mu pripovedovali, da, če se kdo temu tomunu bliža, svarí ga že od daleč mladenič, ki na bregu sedi ter kliče:

„K vodi, k vodi
Sèm ne hodi.“

Pravili so mu tudi, kdor se vode dotakne, pri tej priči okamení, in da se še druga strašna nesreča zgodí. Ali on je vse to prazne čenče imenoval in si mislil: ako bi prav to res bilo, kaj je meni mar? saj v tomunu, ki je zaklet, tako nič rib ni.

Deček je svojega váruha zeló ljubil. Stregel mu je, kolikor je znal in mogel, da bi mu pregnal tožnost, ki ga je tlačila. A vse zamán! Necega dne ga vpraša deček: „Oče, kaj vam je, da ste zmirom tako žalostni in otožni? Saj vam nič žalega ne delam.“

„Nè! vzrok moje žalosti je ves drug. Ker znam, da me ljubiš, hočem ti razodeti, kar še nikomur nisem. Čuj tedaj: Moja domovina je tuja dežela. Imel sem ljubeznjivo ženo, a zeló neporednega sina, ki je tudi to grdo lastnost imel, da se je za vsako reč hitro razsrdil in je v jezi vse po-

končal, kar mu je prišlo v roke, bodi-si tudi oče ali mati. Šla je nekoč žena obiskat svoje starše. Sin jo je spremljal. A niti žene, niti sina nisem potem več vidil. Vse sem obhodil, a nikjer ju nisem našel, ne pri starših, ne drugod. Zategadelj moja žalost. V domovini mi samemu ni bilo več obstatl. Zapustil sem jo. Pot me je pripeljala v to vas. Prijetna se mi je zdela, tudi nekaj skrivnega, neznanega me je vezalo na to vas. Ostal sem tukaj. Tvoj oče so me vzeli v hišo. Kaj se je dalje godilo, to veš.“

Tako je tujec pravil. Deček ga je zelo miloval in si prizadeval, da bi mu z večjo ljubeznijo in pokorščino njegovo žalost manjšal.

Necega dné se tujca zopet želja polastí, da bi vsaj jedenkrat še pred svojo smrtjo videl svoj nesrečni a vendar dragi dom. Vzame od dečka slovó in gré.

Po njegovem odhodu je hodil deček vsak dan loviti rib. Pride nekoč tudi blizu zakletoga tomuna.

„K vodi, k vodi

Sèm ne hodi!“

oglasil se ne daleč od njega. Deček ostrmi, ker vidi, da so resnične pripovedke njegovih sosedov. Stopi bliže tomuna. „Kdo si?“ vpraša mladeniča, ki je na bregu sedel in ponavljal zgoraj omenjene besede. Hočem ti povedati, reče mladenič: „S svojo materjo sem se jedenkrat na pot podal. Zaradi mojega nerodnega vedenja so me mati večkrat ostro posvarili. Ali jaz nisem nič maral. Z nekim pastirjem se začnem pretepati in ubijem ga. Mati jočejo nad mano in me zelo karajo. Tudi nad mater se razjezim. Bila sva ravno pri tem tomunu. Jaz se ne pomišljam dolgo ter mater vanj pahnem. Od tistega časa je ta tomun zaklet. Za mojo strašno pregreho mi je bilo naloženo, tako dolgo tukaj žalovati in jokati, da pridejo oče mene in mater rešit, katere jòk o neporednem sinu se vsako jutro iz kotline čuje. Kdaj da pridejo, ne vem; morda nikoli. Sicer pa mene nihče nagovoriti ne sme, kdor ni nedolžen; blagor ti, da si še nedolžen, drugače bi bil pri tej priči okamenel. Vode v to muno se pa smejo le moj oče doteknuti, drugi ne.“

Zadnjih besed deček že ni dosti slišal, kajti vsa njegova pozornost je bila obrnena v lepe ribe, ki so v velicem številu plavale vrhu tomuna. Po trnek domóv hití. Kmalu se vrne in stopi na breg. Zastonj ga mladenič svari. Deček vrže trnek.

Pri tej priči začne voda grgrati, vréti in se visoko vzdigovati. Bregove prestopi, in s strašno silo se vdere po hribu. Kmalu je vsa velika dolina pod vodo, samo hiše se še iz vode vidijo. Ali valovi še zmirom naraščajo. Počasi se tudi hiše skrijejo in drevesa in vsa dolina ima podobo velicega jezera.

Ko deček to vidi, zelo se ustraši. Rad bi utekel, ali trd postane, okamení in stebru jednak stoji na bregu. V tem pa tisti tujec pride nazaj. Njegovo prvo vprašanje je bilo po rejenčku. Povedó mu vse, kakó in kaj. A on reče: „Bolje je, da še jaz okamenim, nego da bi še dalje živel.“

Gré k zakletemu tomunu.

„K vodi, k vodi

Sèm ne hodi!“

kliče mladenič. Tujec se za vse to nič ne zmeni. Dotakne se vode in — glej! on ne okamení. Zajema v roko vode, naredi se iz nje prstan — prstan

njegove žene. Začudi se in zopet vode zajame. Naredí se zdaj svetinja, ki jo je njegov sin navadno nosil okoli vratú. Še jedenkrat zajame in voda postane list, na katerem je bilo zapisano: „Ta mladenič, ki ga tù vidiš, je tvoj sin. Objemi ga trikrat in rešen je.“

Tujec sam ne vé, kaj bi storil, silno se čudi temu. A vendar se mladeniču bliža ter ga prvič in drugič objame. Ko ga hoče tretjič objeti, izpremeni se sin v ostudno žival. Ali tujec ga vendar pogumno objame še tretjič.

Zdaj ga sin, žena in rejenček obstopijo v pravej podobi in se mu za rešitev zahvalijo. — Voda je hipoma po vsej dolini usahnila. Samo kamenje, ki ga je iz hribov nanesla, je popustila. Ker je ta dolina kamenita in tudi dosti trnja v njej raste, imenuje se še dandanes: Drnovo ali Trnovo.

Sladkosnednosti strašen nasledek.

Kmet je imel dvoje otrok, dečka in deklico. Mnogokrat ju je opominjal, da naj nikoli ne pokušata taciš stvari, katerih ne poznata; a še posebej jima je zabranjeval grdo sladkosnednost, ki je že marsikoga pripravila v največjo nesrečo. Marijca je rada ubogala dobrega očeta in je storila vse, kar so jej oče rekli. Nikoli ni nobene stvari v usta djala, nego samo to, kar so jej doma dali. A ne tako njen bratec Matijček; ta je bil ves drugačen. Vsi očetovi nauki, opomini in svarila bila so mu besede, ki jih je naglo veter pobral. Ako je le mogel kje kaj boljšega dobiti, takój je pobral in snedel. Tudi vsak krajcar, ki ga je bodi-si kjerkoli zvrtil, nesel je takój k branjevcu ali pa v štacuno za sladkarije. Matijček je bil sladkosnedež, da mu ga ni bilo enacega blizu, in ta njegova grda strast je napravila marsikak prepír v hiši.

Bilo je necega dne po leti. Muh se je zaplôdilo polne rôje. Da bi te nadležne živali saj nekoliko pregnali, denejo oče po južini hudega strupa v cukreno vodo, ter postavijo skledico na mizo. A povedali so tudi otrokoma in ju svarili, da se naj čuvata, da kdo od te vode kaj ne okusi, ker je ta pijača zelo strupena.

Popóludne so se oče namenili na polje. Matijček že komaj čaka, da bi oče odšli, kajti že davno ni dobil nič sladkega pod zobé. Danes, misli si, hočem kaj dobrega povžiti. Za očetove besede in svarila neposlušnemu dečku še mar ni bilo. Dà, še celó huduje se in pravi: „Oče mi nikoli nič dobrega ne privoščijo, a jaz že vem, kaj naredim; izpil bom sladko vodo iz sklédice na mizi, a v skledico nalijem zopet druge navadne vode, oče o tem gotovo ne bodo nič znali.“ Tako je govoril Matijček sam v sebi in je bil še celó vesel, da bo enkrat očeta dobro izplačal. In res! komaj oče odrinejo in Marijca po opravilih na vrt otíde, že ima Matijček skledico v rokah in v jednom dušku vodo izpije. — Ali kmalu se pokažejo strahoviti nasledki njegove sladkosnednosti. Začnè mu slabo prihajati, pred očmi se mu temní, in po vsem životu se trese kakor šiba na vodi. Vedno hujše mu prihaja. Grozovite bolečine ga vijó po trebuhu, ki mu že oteka. A kar je bilo pri vsem tem še najhujšega, je to, da si sladkosnedež nikomur ne upa povedati, kaj je napravil. Ves preplašen se splazi na hlev, zarije se pod senó ter ondu tudi kmalu v strašnih bolečinah in brez vse človeške pomoči — žalostno umrje!

Ko oče pod noč domov pridejo in vidijo prazno skledico na mizi, zelo se ustrašijo. Na ves glas kličejo Matijčka, ali ni ga nikjer. Vse kote po hiši pretaknejo, a zastoj. Ko pa gre hlapec na hlev po krmo za konje — o gróza in strah! ondu najde pod senom — Matijčka mrtvega in strašno izpremenjenega v obrazu.

Leta in leta je jokala dobra Marijca po svojem nesrečnem bratu; tudi očetu se je oko solzilo, kadar koli se je spomnil svojega sina Matijčka.

Otroci! čuvajte se sladkarij, ki vam pokvarijo zobé in želodec, — a bolni želodec je bil že marsikomu kriv, da je moral prezgodaj pod črno zemljo, to je, da je prerano umrl.

Posl. R. Podratitovski.

Božja kazen.

Spomina vredna je prigodba necega imovitega državljana, očeta sedmerih lepo doraslih sinov, ki so pa vsi bili nemi (mutasti). Ta nesreča je očeta zelo v srce pekla in ni mogel nikakor razumeti, kako da je ravno njega Bog tako strašno kaznjeval. Nekóč pelje svoje neme sinove na bližnjo pristavo, kjer so pri starem pristavniku skupaj obedovali. Ubogi oče je žalostno gledal svoje sinove, ki so zdravi in rudečih lic okoli mize sedeli — a vsi nemi bili. Solzé se mu po licih vderó in globoko vzdihne proti nebu: „O Bog! s čim sem vendar to zaslužil?“ — Stari pristavnik, ki je bil vse to zapazil, pelje nesrečnega očeta na stran ter mu z resno odkritosrčnostjo reče: „Jaz dobro vidim, boli vas, a ne čudim se temu! Je-li še veste, da vas poznam od mladosti, kako ste deček ptičicam zanjke nastavljali in vjete neusmiljeno mučili (trpinčili), jezike jim izruvali ter jih potem s hudobnim veseljem zopet izpustili! O ptičice pod nebom, ki s svojim petjem Boga niso več mogle hvaliti, zatožile so vas pri Bogu in vidi se, da tudi vi ne bodete iz ust svojih otrok nikoli slišali sladkega imena „oče“.

Ta prigodba nas uči, kako neusmiljeno, hudobno in pregrešno je ljube ptičice in sploh živalice mučiti ter da tacega hudobnega človeka prej ali slej božja kazen zadene.

L. K.

Izreki.

1. Sladkih besed licemercev nikár poslušati; ptičam Ljubó glasí se piščál, ko ptičar jih vabi v nastave. —
2. Kadar pošteno živíš, kaj drugi rekó, se ne brigaj! Kajti kar koli storíš, po volji pač vsem ne bo nikdar.
3. V jézi poganjaj se nikar ne o rečéh negotovih, Jeza namreč zadržuje duhá, da ne vidi resnice. —
4. Upa gojiti nikar, da bode ti dolgo živeti, Kajti povsod zasleduje te smrt, kamor koli se ganeš.
5. Če se ti kaj ne posrécí, zato ti pogum naj ne vpade, Upaj! — saj up je nam najboljša utéha v življenji! —

Sv. P . . . ar.

Kraljevina Hrvatska in Slavonska.

Kraljevina hrvatska in slavonska je tudi naša sosednja dežela. Na severu in vzhodu jo oklepa Ogrska kraljevina; na jugu: Srbija, Bosna in Dalmacija; na zahodu: jadransko morje, Kranjska in Štirsko vojvodina. — Vsa kraljevina hrvatska in slavonska ima 43,400 □ Km. zemeljskega površja, na katerem živi 1,810,000 ljudi, ki so po rodu malo ne vsi Slovani (Hrvati in Srbi), le sèm ter tjá se najde nekoliko Nemcev, Magjarov in drugonarodnikov, ki živé le po večjih mestih.

Hrvatska in Slavonija ste zedinjeni v jedno kraljevino, ki je od vzhoda proti zahodu zeló raztegnena, kajti na vzhodu sega Slavonija malo ne do zadnjega kosa srednjega Dunava, a na zahodu obliva Hrvatsko jadransko morje. V Medmurje sezajo iz Štirskega prijetne Slovenske gorice, ki se na vzhodu pred izlivom Mure v Dravo polagoma izgublajo v rodovito raván. A med Dravo in Savo prestopajo Maceljске gore štirsko-hrvatsko mejo, ki se, varaždinske gore imenovane, vlečejo dalje proti vzhodu skoraj do dravskega ustja. Te jako nizke gore so sem ter tjá zeló ozke in razraščene v stranska brda, ki v dravsko in savsko nižino merijo. — Glavna reka hrvatske kraljevine je Sava, ki zapustivši pri Brežicah kranjsko-štirsko mejo, teče nekako po sredi te dežele do tja, kjer se reka Kolpa izliva vanjo. Kolpa teče večjidel ob meji hrvatske dežele. — Pómneti so še reke Drava, Mura, Ilova, Krapina in Lonja. — Podnebje je razven višjih hrvatskih hribov povsod mehko.

Hrvatska kraljevina ima zaradi obširne Kraševine le malo razvitega kmetijstva, zato pridelava komaj zase dosti žita; v Slavoniji se žita več pridelava in se ga tudi nekoliko izvozi. Sadjereja daje Hrvatom mnogo dobička, posebno češplje, iz katerih kuhajo dober slivovec, in pa kostanj, katerega se po Slavoniji nahajajo celi gozdi. Tudi vina se obilo pridelava, le škoda, da je vinstvo še premalo razvito, drugače bi dajalo hrvatske deželi premnogo dobička. Gozdnega svetá je obilo, posebno hrastovih in bukovih gozdov. Živinoreja je še na zeló nizkej stopinji. Čebelarstvo je ugódnejše, a tudi sviloreja se zmirom bolj in lepše razvija. — Obrtnije je malo v deželi in še ta podeluje skoraj same domače pridelke.

Glavno mesto hrvatske kraljevine je Zagreb ne daleč od Save, ki šteje 21,000 prebivalcev. Tu je sedež deželnega poglavarja, ki se ban imenuje. Zagreb stoji nekaj na hribu, nekaj pa v ozkem dolu in savske ravni ter ima prelepo nadškofóvsko stolno cerkev, ki je bila sezidana v 15. stoletji. Ta cerkev je jedna najlepših gotiške umetelnosti v našem cesarstvu. Znamenit je tudi spomenik bana Jelačića na Jelačićevem trgu. — Od Zagreba proti jugovzhodu se razprostira Turopolje, v katerem so vsi posestniki plemenitáži. — Dalje so še pómneti mesta: Karlovec s 5200 prebivalci na stoku reke Korane v Kolpo; Sisek, najimenitnejše središče žitnega trgovstva na Hrvatskem; Varaždin s 10,000 prebivalci je lepo mesto blizu Drave; Reka s 18.000 prebivalci in prostim trgovskim pristaniščem poleg jadranskega morja; Krapina, ki ima žvepleno kopališče; Koprivnica z utrjenim gradom; Križevci s katoliškim škofom grškega obreda, s kmetijsko šolo in svilorejo. Manjši svobodni pristanišči ste Baker in Kralje-

vica. Osek s 17.000 prebivalci je samostalno mesto in trdnjava na Dravi, ima gimnazijo, orožarnico, precej razvito obrtnijo in živahno kupčijo. Dja-kovo z imenitno stolico starobosenske, rimsko - katoliške škofije. Požega na Orljavi se peča posebno z vino- in svilorejo in pa s pridelovanjem tobaka. Vukovar na Dunavu ima parobrodarstvo in živahno trgovino.

Našo kranjsko deželo veže s Hrvatskim železnica preko štirske stran; a tudi cesta drži iz Ljubljane do Novega mesta, ter od ondod preko Kosta-njevice na Zagreb in preko Metlike na Karlovec.

T.

Bankovec.

Ko bi star bankovec, papirnat goldinar, mogel in znal govoriti, pripo-vedoval bi tako-le: Jaz sem zeló zeló spoštovan in ljubljén možak v deželi. Rodil sem se tako-le: Prišel je v vas tuj mož z jerbasom na roci in z žak-ljem na hrbtu, ter je zatrobil v razbit rog, da se je po vsej vási razlegalo. Ženicam je bil prijeten ta glas; poznale so moža po rogu kakor pastir kravo po zvoncu. „Cunjar je prišel!“ tako letí novica od hiše do hiše. To je ve-selje! Mož pa jim je tudi prinesel lepih reči, nitij, šivanek, iglic, pisanih trakov, glavnikov in vsakoršne drobnine, kakor jo ženske rade imajo, sámó novino za capasto starino. Prišla je tudi stara koščena ženica ogledovat cu-njarjevo robo in kupovat šivanek. Izbere si dve debeli šivanki z velicimi ušesi; za nje dá kupček belih cunj, ostanek rjuhe, katero je bila podedovala še po rajnej teti. Cunjar dene cunje v vrečo, iz vreče pridejo v fabrike, kjer jih podrobé in v papir prenáredé, v lep, tenak papir. Glejte, in iz tega papirja so naredili bradati možjé na Dunaji celo trumo takih možakov, kakoršen sem jaz. Ko bi tista stara mamka vedela, kaki gospodje da se porodé iz njenih cunj, gotovo bi se zeló čudila. Moji roditelji poslali so me na potovanje, ker to je za veliko gospódo. Že kacih sedem let rojim po svetu; bil sem pri boga-tinih in siromakih, pri pametnih in neumnežih, pri poštenjakih in sleparjih. Pri nekaterih sem se dalje, pri drugih manje mudil, zato nekatere tudi bolje, nekatere slabeje poznam. Koder sem hodil, povsod so me lepo sprejemali in spoštovali. Jaz na svetu veliko premórem; saj že pregovor pravi: „Denar svetá vladar!“ Pride ti v družbo mogočen bogatíneec. Klobuki in kapice leté raz glave pred njim, ko da bi jih veter odnašal. Komu daje klobuk to-liko čast? Mari napihnjencu? Njegovej modrosti? poštenosti? Kaj še! Ljudje se ne uklanjajo njemu, uklanjajo se polnemu žepu, uklanjajo se meni, denarju. Jaz sem mogočen gospod in níkogar ne potrebujem, sam sem si zadosti. Zato se malokrat najde, da bi bila skupaj denar in pamet. „Sreča in pamet ne hodita vštric,“ učí naš narodni prigovor. Sreča spred frli, pamet pa za njo počasi hodi, in kadar pride za njo, davno že je sreča za deveto goró in deveto vodó. In kaj je sreča? Navadni ljudje pravijo, da sem jaz, denar. Mene nikdo ne premaga, jaz pa vse. Celó pravica se mnogokrat uklanja mojemu glasu; kamor jaz stopim, tja se nagne vaga, temu se prisodi zmaga. Včasí je na zemlji veljala poštenost, nekdaí je bila nad vse spošto-vana hrabrost, tudi je vladala vera; — sedanji vek je pa zlati vek in papir-nati vek, te je, denar je vladár.

Jaz sem pri vsacem opravilu, povsod prvi in najpoglavitnejši možak. Z mano si dobiš, karkoli poželiš. Ljudje kaj čudno in različno z menoj delajo. Ako me dobi v roko priprosta ženska, gotovo me zamenj za pisan robec, za obleko ali za drugo lepотиčje. Pijanci me nosijo v gostilnico, lakomniki v skrinjo. Bil vam je človek, ki je vedno méł palec ob kazalec, ter ustna stiskal, kakor da bi hotel kaj odgrizniti. Prišel sem k temu. Božji strah! koliko družbe! Toliko nas ni bilo še nikoli vkup. „Oj tukaj te ne bodo veliko cenili, preveč vas je, in kar je redko, to je drago; hitro te odpodé od hiše!“ Pa kako sem se motil! Leto in dan sem bil tù zaprt, in nisem mogel dalje po svetu, za kar sem rojen. Nas jeden, če po svetu ne hodi, nič ne veljá, in sedaj tù čepeti! Vsak dan smo dobivali novih továrišev. Gospodar nas je bil zeló vesel, toda skrbno zapiral in varoval. Naveličal sem se te dolgočasne ječe. Necega dné sklenem uteči. Poprosim vetra, ki je pihal ravno, ko nas je gospodar pri oknu prešteval, da naj me reši iz teh stiskalčevih rok in naj me izročí drugemu lastniku, pri katerem ne bode treba tako dolgo čepeti. Veter me usliši, napné usta, popihne in frrrr! čez strehe in polja naprej! Moj lákomi gospodar je z debelimi očmi in z razpetima rokama strmel za menoj; a jaz sem bil vesel, da sem bil zopet pod milim nebom. Veter me pustí, in padem na cesto. Po cesti pride popotnik rokodelčič. Zagleda nekaj na tleh, ustavi se, s palico me obrne, zauka in se zasuka, ko mene zagleda. Videlo se mu je, da je bil lačen in žejen. Hitreje gre dalje, in ko pride do hiše, ki ima nad vratni smrekovo vejo, hajd notri, in tù se poživlja, krepčá in počíva, dokler mu gostilničar na mojo dobroto in veljavo kaj zaupa. Krčmar me izročí delavcu, ki mu je s trdimi žulji polje obdelaval, toda v nedeljo me je ta ubogi delavec že zaigral. Od rok do rok pridem v kmetovo listnico. Kmet nima veliko denarja, pa je dobra duša in me kmalu nese in oddá dalje. Tako sem potoval še dalje in dalje; vsak me je rabil po svojej pameti, a še več po svojej nespameti. Prehodil sem mnogo svetá, videl obilo ljudi, med njimi mnogo poštenjakov, a še mnogo več lehkomisljakov in slabih gospodarjev.

Na jezeru.

Po vodi zíblje
Se čolnič mirno moj,
In tica plava
Po nebu nad menój.

In prej neznane
Se misli mi rodé,
In razni čuti
Mi pólnijo srcé.

In misli svoje
Potóžim tici v zrak,
In čute moje
Začuje val lehák.

Omolčne tica
Čez góro poleti,
In v daljnih krajih
Kar čula je, drobí.

Jezéro témno
Pa vzdigne hud vihá,
In čute moje
Šuměč odméva vdár.

J. Š. K.

Avgust Arminij Leban.

Gotovo se še spominjate, ljubi otroci, Avgust Lebanovega imena; in kaj bi se ga ne, saj vam je odlični skladatelj priobčil toliko lepih napevov v „Vrtci,“ da jih morete biti resnično veseli.*) In tudi v „Šopku mičnih napevov“ najdete Lebanovo imé med skladatelji ondu ponatisnenih pesni. Kako ljubka je njegova „Pastirska,“ „Na goro,“ kako radi te pesence po-jete! In glejte, tega možá, ki je goreče ljubil slovenski svoj narod in nežno slovensko mladino, tega možá, ki nam je Slovencem toliko lepih pesenc uglasbil, tega možá ni več med nami: vzela nam ga je neusmiljena smrt dné 30. maja meseca v cvetji njegove dôbe, — bil je rajniki le nekaj čez 31 let star! —

Avgust Leban se je rodil v Kanalu na Goriškem 5. septembra 1847 l. Že v svojej zgodnej mladosti je kazal nenavadno bistro glavico ter je imel izvanredno veselje do glasbe. Ko je bil dovršil ljudsko šolo v Kanalu, poslali so ga starši v Gorico, kjer je vstopil v latinske šole. Že v ljudskejši šoli je bil Avgust zmirom najodličnejši učenec in tako je bil tudi v prvej latinskejši prvi; a po ostalih gimnazijskih razredih je bil vselej drugi odličnik. V malem semenišči, kamor je bil vstopil, dovršivši drugo latinsko šolo, našel je lepo priložnost, da se je izvežbal v glasbi. A tudi drugih poučnih in znanstvenih knjig je mnogo bral ter se tako vedno bolj in bolj izobraževal. Dovršivši 1867. l. gimnazijo, vstopil je na učiteljšče v Gorici, katero je v enem letu dognal ter potem učitelj služboval v Sovodnjah pri Gorici, a pozneje nekaj časa v Ajdovščini. Decembra meseca 1872. l. poklicalo je naučno ministerstvo nadarjenega mladega Avgusta za učitelja na c. kr. vadnico v Gorico, in to na isto mesto, kjer je poprej njegov oče Valentin služboval, katerega je slavno ministerstvo vpokojilo, poklonivši mu zlati križec za njegove šolske zasluge.

Avgust Leban je bil povsod zeló priljubljen in obče spoštovan mož; posebno je goreče ljubil svoje starše in brate. Poleg te lepe lastnosti je imel tudi to, da je bil iskren in značajan narodnjak. Z besedo in v dejanji je delal za svoj mili slovenski narod ter je v nemal v poduk izročeno mu mladino za vse dobro in koristno. Posebno rad se je učil tudi starih in novejših jezikov; a čez vse mu je bila vendar glasba, s katero se je bavil do zadnjega dne svojega življenja. Zapustil je mnogo lepih muzikalij, ki so vredne, da se spravijo v posebnej zbirki na svetlo.

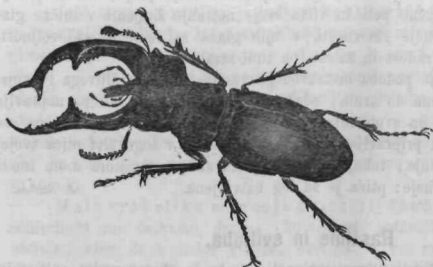
A vam, otroci, bodi rajniki Avgust Leban v izgled poštenega rodoljuba in pridnega, delavnega človeka. Hranite mu blag spomin! Gradimir.

---

*) Glej „Vrtci“ od 1875. l. Tu se nahajajo trije Lebanovi napevi: Ločitev; Na goro; Pastirska pesen. In v „Vrtcu“ od 1876. l. najdemo štiri, namreč: Molitev; Šolska pesen; Zjutraj in Solnce vse oživlja, med katerimi je „Molitev“ gotovo jedna najlepših. — Za letošnji tečaj nam je rajniki gosp. skladatelj brž po novem letu poslal zares prelepo skladbo pod naslovom: „Zvonček.“ Žal nam je, da s tem prelepim napevom do zdaj še nismo mogli na svetlo. Pisal nam je rajniki ob kratkem, naj bi to pesenco priobčili v „Vrtcu,“ ker je lehka in času primerna. Kdo bi si bil takrat mislil, da je to zadnja pesenka, ki jo pošlje „Vrtčevemu uredništvu!“ — Kakor hitro nam bodo materijalne okolnosti dopustile, prinesemo ta prelepi napev v „Vrtcu“ kot prilogo.

Prirodepisno - natoroznansko polje.

Rogač.

Rogač (*Lucanus cervus*, Hirschkäfer) je največji domači hrost. Dolg je po pet do osem centimetrov in je zgoraj kostanjeve, drugače pa črne barve. Odlikuje se posebno z velikimi gorenjimi čeljusti, ki so pri samcu viličaste in podobne rogovju.

Rogač ima dolge, češljaste tipalnice, ki so v sredi kolenčasto pregnjene. Glavo ima široko, četverovoglato, ki je večja od vratnega ščita. — Ta hrost prebiva v hrastovji in se živi od soka hrastovih mladik, katere nagrizne z močnimi gorenjimi čeljusti. Jajca iznese v gnjila hrastova debla, kjer živi črvu podobna ličinka kacih 6 let do popolnega razvitka. Rogači so zelo različne velikosti. Mnogo manjša je samica, ki ima kratke čeljusti in majheno glavo. — Hrosti so žuželke ki imajo po štiri krila, katerih so prednja trda, roženasta in neprozorna; a zadnja (prava krila) so kožnata, večjidel z žilicami premrežena in prozorna. Vsak hrost ima na glavi oči, tipalnice in usta. Oči so navadno velike, tipalnice zelo različne. Hrostova usta obstojé iz gorenje in dolenje ustnice in iz gorenjih in dolenjnih čeljusti. Na spodnjem čeljusti in na spodnjem ustni se vidijo še kratki, tipalnicam podobni organi, tako imenovane pipalke (Taster). Od treh prsnih obročkov je prvi največji in prosto gibek, imenuje se vratni ščit. Druga dva prsna obročka, kakor tudi zadek pokrivajo pokrovke. — Hrostove ličinke so črvaste, nekatere imajo na prvih treh telesnih obročkih noge (ogrci), druge so breznóge. Hrosti se delé po številu členov na stopalu v petočlene, raznočlene, čveteročlene in tročlene hroste.

Ptice.

Kdo bi jih ne imel rad teh ljubih stvaric, ki znajo tako lepo peti! Že gnezdo, v katerem ptičica prvič zagleda beli dan, kako lepo, kako čudno je! Otroci stegajo roke po mehkejši posteljci, zakritej med zelenim listjem, ki jo je napravila materina ljubezen in katero varuje ljubezen. A mož obstaja pred njim in čudi se, premišljuje in čuti, da božja sapa diha povsod. — Od nekdanj so se ptice prikupile človeškemu srcu: prosto ljudstvo je slavil v neštevilnih pesnih. Pa kako bi človek ne imel veselja s ptico? Poglédj jo, kako prosto vzdiguje glavico na tenkem in gibčnem vratu; prsi se pogumno dvigajo proti vetru. Koliko lepote je na njenem oblačilu! Kako so barve čiste in svitle! Kako umno so izbrane, da razveseljujejo človeku okó!

Pa najéudnejše je, kako znajo ptičice létati in peti. Razpnè perotničice in vzdigne se k višku, da je okó ne doseže več, da je uhó komaj še čuje in zopet se spušča doli od oblakov na véjico. In kakor bi truda ne poznala, vzdigne se zopet in sfrči v bližnji grm; popravi svoje perje, očedi, kar je treba, in na novo začne peti in vliva svoje notranje življenje v mične glasove. V petji leže tiče skrivnosti, v njih glasu se izrazuje zadovoljnost, ljubezen, hrepenenje, radost in žalost, pa tudi strah in jeza.

Ptiče življenje je podoba brezskrbnega veselja in neutrudljivega gibanja. Zdaj leta ptica od grma do grma, zdaj poje na kakej veji, ali pa napravlja gnezdo, ali išče hrane za svoje mlade; ves dan imá opraviti in zjutraj na vse zgodaj se že čedi in pripravlja za novi dan. Pa le v logu živi ptica svojev natori primerno življenje; tukaj je njeno prebivališče; prostora mora imeti za sé brez konca in meje: ptica je za log ustvarjena.

J. Stefan.

Rastline in svitloba.

Da žival more živeti in rastlina rasti, treba je obema zraka, vlage in gorkote; a to še ni dosti; treba je obema tudi še svitlobe. Brez navadne solnčne svitlobe nobena rastlina ne izhaja dobro, in tudi živali nimajo čvrstega niti dolzega življenja. Rastline, katere v senci rasto, bléde so, ne cvetó, in če tudi katera v cvet požene, nima sadú. Čvrsta rast, lep zelen list, krasen cvet, prijetna vonjava je le na rastlinah, ki rasto na solnčnej svitlobi. Kako blédo je zelje, katero jeseni zasadé v temno klet, a ko ga spomladi presadé na solnčni vrt, kmalu začne poganjati krepko zelenjád, ter požene živ rumen cvet, ki nam rodi seme. In krompir, če dolgo leži v kleti, začne poganjati bléde in vele kalí; a če je kako okno blizu, skozi katero prihaja solnčna svitloba, takój spénja in steguje kalí, vzdiguje se k višku ob steni in v okno rije z vršički, kamor ga vabi svitloba.

Ako jasnega zgodnjega jutra stopimo na pisan travnik, ko še solnce ne sije, vidimo cvetice, ki imajo priklonjene pisane glavice; ko pa prisije rumeno solnce čez goro, odpirajo se cvetice druga za drugo, širijo svoje ude in vršičke, in kakor se pomiče solnce po nebu, tako se tudi one obračajo po njem. Zjutraj so vse obrnene proti vzhodu, a z večera gledajo vse na zahod, da se v večernem hladu, ko svitlobe več ni, zopet zapirajo.

Zató se po senčnatih krajih ne smejo sadeži in drevesa saditi, ter če drugo drugemu senco dela, mora se izréčiti, drevesom se morajo preobile veje odrezati, a pri trsih, ko se je grozdje že nekoliko odebělilo, treba je prazne ter nepotrebne mladike odstraniti, da se senca odpravi in sad téčnejši in plemenítejši postaja.

Strupene rastline.

Velika trobelika (Cicúta virósa, grosser Wasserschierling) raste ob potokih, mlakah, rekah, močvirjih in vlažnih krajih. Ima debelo, mesnato, kroglasto, svitlo-rujavo, znotraj predalčasto votlo koreniko, ki ima v sebi zeló strupen, močno dišeč, rumenkast sok, ki se na zraku porudečí. K višku stoječe, večkrat preko 1 meter visoko steblo je okroglo, pri vrhu véjasto in golo, kakor vsa rastlina. Listi so trojno-pérnati, cvetje je belo v velikih, gosto

sostavljenih kobulih. Cvetè meseca julija. Ta rastlina je strupena in zeló nevarna. Že samo izhlapovanje te rastline naredí omóticamente. Ljudjé so se otrovali (ostrupili) že posebno mnogokrat z njeno repi podobno, sladko in močno dišečo koreniko.

Jako strupena rastlina je tudi pikasti mišjek (*Cónium maculátum*, geflecker Schierling), ki raste povsod za mejami po senčnih krajih, kraj plotov in po neobdelanih prostorih. Ima po $\frac{1}{2}$ do 1 meter visoko, kosmato steblo, ki je votlo in s temnorudečimi pikami posuto. Temnozeleni listi so gladki, trojno-pérnati, listki so sulicasti in globoko pérnasto nacepljeni ter imajo bel lasek na konci vsacega zoba. Cvetí so majhni in beli v srednje velicéh kobulih. Ta rastlina cvetè meseca julija in avgusta. Vsa rastlina, ako jo med prsti zmanemo smrdi neprijetno po miših. Od tod njeno imé mišjek.

Mala trobelika ali pasji peteršilj (*Aethúsa Cynápium*, Garten-schierling) ima belkasto, drobno, koželjasto, jednoletno koreniko in k višku stoječa, blizu do 1 meter visoka, okrogla, z vso rastlino vred gola stebila. Listi so temno-zeleni, na spodnjej stráni svitli, dvojno- in trojno-pérnati z ozkimi, pérnasto nacepljenimi listki. Beli cveti stojé v sestavljenih kobulih, ki nimajo ogrinjala; a kobulčki imajo trolista in navzdol viseča ogrinjalca. Cvetè meseca julija in avgusta. Pasji peteršilj je omámno strupena rastlina, ki raste pogostoma po vrtih, grobljah in v plotéh. Pravemu peteršilju je zeló podoben, posebno v svojih spodnjih listih. Razločuje se pa v tem od njega, da so listi pasjega peteršilja temnozeleni, ki dišé, ako se zmanejo, po česnu.

Strup imenovanih rastlin je smrtno nevaren in naredí omóticamente, želodčno vnético, slabo spanje i. t. d.

J. Kotnik.

—*—

Klepetec.

(Basen.)

Na hruški pred Martinčevim skednjem je stal klepetec, ki ga je veter poprijemal za peroti in ga gonil, da se je daleč na okoli slišalo njegovo klepetanje.

Popotnik, ki še nikoli ni videl klepetca, postojí pred hruško in čudè se, gleda to prečudno stvar na hruški. — „Kaj ne, korenjak sem, ter vreden, da se mi svet čudi,“ zaklepeče mu ošabni klepetec na uho. „Rad bi znal, kje mi najdeš enacega! Ne bojim se viharja, da-sí podí ladije kakor orehovo lupino po morji, metajóč jih ob skalovje, in podirajóč najmočnejša drevesa s korenino iz zemlje, meni vse to nič mar, smejem se mu v pest, naj se tudi jezí in togotí, ter z zobmi škriplje od jeze na mene, vse to me nič ne briga, ker jaz sem klepetec pred Martinčevim skednjem na njegovej starej hruški. — A to še vse nič ni, da se ne bojim viharja, nego poslušaj me dalje, tudi solca se ne bojim; to neumno rumeno kroglo, ki mi tako nesramno sije v lice, ako me jeza popade, zgrabim z višine, ter jo treščim ob tla, da se razletí na kosce, potlej tudi nebó vzdignem iz njegovih tečajev, ter je vržem na tla, da se razbije v črepinje, katere naj si otroci poberó ter nesó domóv, da se igrajo z njimi. Ko vse to naredim, potlej — — —“ zdajci preneha veter pihati in brbljajoči klepetec — umólkne.

—*—

Razne stvari.

Kratkočasnice.

* Ubožen kmet je nesel na oslu nekaj pšenice v mesto. Ravno je bil nekoliko zadej ostal, da začne osel na ves glas rigati. Dva gospoda, ki sta šla po cesti proti kmetu, rečeta zaničljivo: „Ali ne slišiš, da te osel kliče?“ — „O ne,“ odgovori kmet, „to ni res; le od veselja se smeje, ker je dva brata srečal.“

* Župan je bil sosedu ukazal, da mora drugi dan k njemu priti. A sosed po noči od mrtuda zadet, naglo umrje. Druzega dne pride k županu sosedov brat, rekoč: „Moj brat se vam prav lepo priporoča in vas prosi, da mu ne zamerite, ker ne more danes k vam priti, ker je po noči naglo umrl.“

* Popotnik krčmarju: Oče, v tem vinu je pa vendar malo preveč vode.

Krčmar: Ravno protivo, dragi prijatelj, v tej vodi je le premalo vina.

* Peter: Zares, čudna stvar je ta železnica. Óni dan so se pripeljali moj oče v jednom dnevu iz Ljubljane na Dunaj.

Pavel: Pa se ti temu čudiš? Poprej, dokler še ni bilo železnice, peljali so se moj oče iz Ljubljane do Dunaja samo šest ur.

Peter: Kako je bilo to mogoče?

Pavel: Lehko, ker so se le šest ur vozili, a ves drug čas so hodili péš.

* Nekí vojskovodja izgubi v vojski nogó, njegov verni sluga se je jokal nad nesrečo svojega gospodarja, kateri ga potolaži tako-le: „Ne jokaj se, ljubi moj, marveč bodi vesel, ker odslej ti bode treba samo po jeden čevelj snažiti.“

Slovstvene novice.

* Občna aritmetika za učiteljišča. Sestavil in založil L. Lavtar, c. k. profesor v Mariboru. Natisnila narodna tiskarna v Ljubljani 1879. — Tako se zove nova šolska knjiga slovenska, ki je namenjena v prvej vrsti učiteljiščem, na katerih se slovenski jezik predaje. Mi to knjigo z velikim veseljem pozdravljamo in živo priporočamo vsem našim slovenskim učiteljem v ta namen, da se v matematičnih izrazih bolj in bolj izurjajo, kar jim bo pri računskem poduku gotovo dobro hodilo. Knjiga je VI. + 169 strani debela v 8° in stoji 1 gl. Dobiva se pri g. pisatelju L. Lavtarju, profesorji c. kr. učiteljišča v Mariboru, v koroškem predmestji št. 36.

* Fara sv. Petra pri Mariboru. Krajepisno — zgodovinskečrtice. Spisal Fr. Zmazek, kaplan privs. Petru pri Mariboru. S podobo sedanjega župnika in zlatomašnika Marka Glaserja. Založil spisatelj. Tiskal J. M. Pajk v Mariboru 1879. — Tako se imenuje najnovejša in lična knjižica v 8° in 56 strani debela, ki ima veliko vrednost v krajepisnej zgodovini. Priporočamo jo v obilo naročevanje.

* Pot v večnost. Vernim svoje škofije razložil dr. Janez Zwerger, knezoškof sekovski. — Knjiga v 8°, 142 strani debela stoji mehko vezana 36 kr., trdo vezana 60 kr., s prevozo po pošti 5 kr. več. Dobiva se pri knjigarju Giontini-ju v Ljubljani.

* Turnschule. Zum Gebrauche für Lehrer und für Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalten. Von Julius Schmidt, Turnlehrer an der k. k. Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalt in Laibach. Erste Abtheilung. Mit deutscher und slovenischer Terminologie. — To je náslov telovadneje knjižice s slovensko terminologijo. Priporočamo je vsem gg. učiteljem, ki se bavijo s telovadbo. Knjižica je 124 strani debela v 12° in stoji s poštnino vred pri gosp. pisatelju J. Schmid-u 70 kr.

Dragoljubci so že pri knjigovezen in te dni jih začnemo razpošiljati; torej le malo še potrpljenja!

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Natisnila Klein in Kovač (Eger) v Ljubljani.